

Nowy rząd Łotwy na okres kampanii wyborczej

Joanna Hyndle-Hussein

22 stycznia nowa premier Laimdota Straujuma, której prezydent Łotwy Andris Bērziņš powierzył misję tworzenia rządu, uzyskała wotum zaufania Sejmu Republiki Łotwy dla nowego gabinetu. Rząd opiera się na dotychczasowej koalicji trzech ugrupowań centroprawicy – partii Jedność (której członkami są Straujuma i b. premier Valdis Dombrovskis), Partii Reform oraz Zjednoczenia Narodowego Wszystko dla Łotwy – Ojczyzna i Wolność/LNN. Koalicję poszerzono o sześciu posłów niezależnych oraz, dotąd opozycyjny, Związek Zielonych i Chłopów, związany z oligarchą i byłym merem Windawy Aivarsem Lembergsem. Straujuma będzie kierować nowym rządem zaledwie przez kilka miesięcy, gdyż 4 października odbędą się wybory parlamentarne. Celem jej gabinetu jest kontynuacja pracy poprzedniego rządu Valdisa Dombrovskisa, w tym realizacja założeń budżetowych ustanowionych przez poprzedniego premiera. Ma to zapewnić coraz mocniejszej gospodarce łotewskiej stabilność do wyborów i przekonać Łotyszy do utrzymania w dłuższej perspektywie poparcia dla stojącej na czele ostatnich czterech koalicji partii Jedność.

Straujuma – kompromis i kontynuacja

Prezydent odrzucił kandydatury dwóch znanych polityków z partii Jedność i powierzył misję tworzenia rządu zaproponowanej także przez Jedność, ale do tego momentu bezpartyjnej Laimdocie Straujumie (w przeszłości była członkiem rozwiązanej po roku 2011 Partii Ludowej b. premiera i oligarchy Andrisa Šķēlego). W poprzednim gabinecie Valdasa Dombrovskisa Straujuma była ministrem rolnictwa; sama określa się jako technokratka. Szerzej stała się znana w kraju i w państwach UE w okresie negocjacji nowego budżetu Unii, gdy walczyła o podwyższenie dopłat bezpośrednich dla łotewskich rolników. Łotwa miała dopłaty na najniższym poziomie w UE, niższe od Litwy i Estonii. Straujumie udało się odnieść połowiczny sukces, ale dała się poznać jako osoba walcząca do końca o interesy Łotyszy i w ostry sposób reagująca na brak jedności w grupie państw bałtyckich.

Wybór Straujumy postrzegany jest jako polityczny kompromis zawarty pomiędzy partiami tworzącymi centroprawicową koalicję i prezydentem Bērziņšem wywodzącym się ze Związku Zielonych i Chłopów, starającym się odgrywać coraz większą rolę w polityce wewnętrznej. Nominację na stanowisko premiera Straujuma przyjęła jednocześnie z propozycją członkostwa w partii Jedność i jej władzach. Współpracowniczka premiera Dombrovskisa ma zagwarantować realizację jego dotychczasowej polityki gospodarczej. Były premier ustąpił 27 listopada po katastrofie w ryskim centrum handlowym, która stała się tragedią narodową. Dombrovskis, stojący od roku 2009 na czele trzech kolejnych

gabinetów, jest kojarzony z sukcesem gospodarczym. Pozostawił gospodarkę Łotwy w dobrej kondycji: po głębokim kryzysie z lat 2008–2010 Łotwa rozwija się dziś najszybciej w Europie (ok. 4%), ma też najszybszy spadek liczby bezrobotnych (utrzymuje się obecnie na poziomie ok. 12% i zbliża się do średniej europejskiej), a inflacja jest prawie zerowa. Proces przejścia Łotwy na unijną walutę od stycznia 2014 roku zakończył się sukcesem. Łotysze, którzy w końcu roku 2013 byli w większości przeciwni przyjęciu euro (poparcie jedynie na poziomie 25%), po miesiącu zmienili stanowisko: obecnie aż 53% obywateli jest zadowolonych z przejścia na walutę europejską. Nowy rząd zamierza podjąć tematy zaniechane w okresie kryzysu, reformy sfery socjalnej, w tym edukacji i zdrowia. Chce też działać na rzecz zmniejszenia społecznych nierówności i zachęcić Łotyszy do powrotu z emigracji (po wejściu do UE z nieco ponad 2-milionowej Łotwy wyjechało ponad 200 tysięcy obywateli). Rząd będzie również dążył do ściślejszej integracji z państwami regionu Morza Bałtyckiego, zarówno w zakresie gospodarki, jak i polityki bezpieczeństwa.

Wyzwania stojące przed partią Jedność

Choć Jedność od roku 2009 stoi na czele koalicji rządzącej, nie jest najpopularniejszą partią w parlamencie. Ugrupowaniem mającym największą liczbę posłów i kierującym także Radą Miejską w stolicy jest reprezentujące mniejszość rosyjską lewicowe ugrupowanie Centrum Zgody, dla którego liberalno-konserwatywna Jedność stanowi polityczną przeciwwagę. Centrum Zgody nie ma w obecnym parlamencie partnerów do stworzenia koalicji, wciąż jest jednak najpopularniejszym ugrupowaniem (obecnie ma poparcie na poziomie 17,8%; Jedność – 13,6%). Dombrovskis ustępując ze stanowiska wyraźnie dał do zrozumienia, że brak stabilnej większości utrudniał mu kierowanie państwem. Sam jednak nie chciał podjąć współpracy ani z Rosjanami, ani ponownie z Partią Zielonych i Chłopów powiązaną z oligarchą Lembergsem. Mogłoby to negatywnie odcisnąć się na jego wizerunku polityka dążącego do wyeliminowania ze sceny politycznej ugrupowań reprezentujących interesy finansujących je oligarchów oraz partii prorosyjskich. Sytuację partii Jedność utrudnia także znaczący spadek notowań Partii Reform, jej głównego koalicjanta oraz presja ze strony utrzymującego popularność nacjonalistycznego Zjednoczenia Narodowego, prowokującego konflikty z Rosją – choćby wokół kwestii oświaty mniejszości, którą ugrupowanie chce zlikwidować już w roku 2018. Dodatkowym wyzwaniem dla partii Jedność jest to, iż wybory parlamentarne poprzedzi 25 maja wybór nowej reprezentacji Łotwy do Parlamentu Europejskiego. Dobrze postrzegany w UE i kojarzony z sukcesami gospodarczymi Dombrovskis może myśleć o starcie w tych wyborach, a nawet dalszej karierze w Brukseli. W politycznej karierze może mu pomóc także jego decyzja o przyjęciu politycznej odpowiedzialności za katastrofę w Rydze. W tej sytuacji korzystne dla partii Jedność jest ściślejsze powiązanie z nią Straujumy, mającej pozytywny wizerunek urzędnika walczącego o interesy obywateli. Od sukcesu jej rządu będzie zależało, czy po raz kolejny uda się wyeliminować Centrum Zgody z przyszłej koalicji rządzącej.